

,Tėvų veiksmai padedant vaikams profesinės karjeros klausimais

› **Domėkitės:** kaip vaikui sekasi, kuo užsiima, kaip jam tai patinka, kokios jam kyla abejonės, kokios informacijos reikia, ką žino, ko nežino. Tačiau domėjimasis neturi peržengti vaiko privatumo ribų, būti neįkyrus, o geranoriškas, mažiau rodomas ne susirūpinimas, o daugiau smalsumas. Parodykite, kad Jums tiesiog yra įdomu, kuo Jūsų vaikas gyvena, kaip jaučiasi.

› **Kalbėkitės su vaikų draugais** apie profesijas, ką jie galvoja, ką tėvai pataria, ko trūksta, kad galėtų pasirinkti. Jie gali atviriau apie tai pasišnekėti negu Jūsų vaikas, o tai Jums padės geriau suprasti savo vaiką. Pasikalbėkite apie tai su jais nedalyvaujant Jūsų vaikui ir dalyvaujant. Tai gali padaryti pokalbį įvairiapusiškesnį. Paaugliai mieliau išklauso draugų nei savo tėvų nuomonę ir priima informaciją, o paskui ją apgalvoja. Galima tikėtis, kad su Jūsų vaiku pasikalbės jo draugų tėvai.

› **Kalbėkitės vaikui girdint apie jo gabumus** ir pasiekimus tarpusavyje, su savo draugais ir giminaičiais.

› **Aiškinkite apie išsilavinimo lygius**, jų plusus ir minusus, profesijos turėjimo reikšmę, pateikdami vaikui pažįstamų giminaičių ar kaimynų pavyzdžius. Vis dėlto neverta skatinti vaiko rinktis tų žmonių profesijos tik dėl to, kad jiems ta profesija sekasi.

› **Palaikykite:** pritarkite atsiradusiems pomėgiams, jei reikia, padėkite susirasti veiklą pagal pomėgius, palaikykite pastangas ir sprendimus, net kai nėra siekiamų rezultatų. Vaikams labai svarbus tėvų palaikymas ištikus nesėkmei ar sunkumams. Tėvai yra svarbiausi žmonės vaiko gyvenime, todėl jų padrąsinimas abejojant, emocinis palaikymas kebliose situacijose vaikams labai reikšmingas. Svarbu, kad tėvai vaikams leistų klysti, įgyti savo patirties, vertintų pastangas, pagirtų net ir už mažus pasiekimus. Svarbu nenuvertinti vaiko jausmų, nors tėvams situacija gali atrodyti nereikšminga.

› **Lavinkite tikslingumą:** savo klausimais skatinkite kelti sau tikslus ir juos tinkamai formuluoti, padėkite pakoreguoti tikslų realumą, gebėjimą motyvuotai pasirinkti, gebėjimą įveikti kliūtis. Pavyzdžiui, jeigu vaikas sugalvojo sportuoti, kad sustiprėtų fiziškai, reikėtų

klausti, kokio rezultato jis norėtų pasiekti, ir sužinoti, kaip konkrečiai jis formuluoja tikslą. Teisingai iškeltas tikslas turi būti konkretus. Toliau reikėtų klausti, kokie tikslo pasiekimo terminai. Tikslas, kurio iš tiesų norime siekti, turi būti realiai įgyvendinamas, pasiekiamas. Turi būti nustatytos konkrečios datos, kada veikla bus pradėta ir kada baigta. Jei galima suderinti su kitais svarbiais vaikui dalykais, vadinasi, tikslas iškeltas ir suformuluotas tinkamai, t. y. jis konkretus, pamatuojamas, realus ir atitinkantis gyvenimo situaciją, jo terminai aiškūs. Tokių tikslų pasiekimas padeda išsikelti ir pasiekti ir tikslus profesinėje karjeroje. Galima užduotis tėvams. Pamėginkite su vaiku aptarti kokį nors jo išsikeltą tikslą remdamiesi minėtais kriterijais.

› **Dalykitės** savo patirtimi, savo klaidomis su vaikais. Svarbu, kad dalijimasis nebūtų vien didaktinis savo pranašumų parodymas, o kartu ir išgyvenimų, patirtų klaidų atskleidimas. Tai gali padidinti savitarpio supratimą ir bendrumo jausmą. Dalydamiesi savo jaunystės laikų patirtimi prisiminkite, kad dabar yra kitokios aplinkybės ir kad tuometinius sprendimus ir veiksmus ne visada galima laikyti tinkamais šiuolaikiniame gyvenime. Jei Jūs tai suvoksite, vaikai pozityviau pažiūrės į jūsų patirtį ir pritaikys sau. Jei norėsite, kad jie besąlygiškai sektų Jūsų pavyzdžiu, greičiausiai Jūsų patirtis bus atmesta. Jei pasidalinsite savo klaidomis, vaikui bus lengviau priimti Jūsų patarimus. Pasidalinsite savo klaidomis, vaikui bus lengviau priimti Jūsų patarimus.

› **Suteikite galimybes gauti informaciją apie profesijas ir save:**

a) padėkite rasti informacijos šaltinius.

b) sudarykite sąlygas pamatyti. Sistemingai pateikite informaciją apie profesijas. Sudarykite galimybes stebėti gyvai, paaiškindami, kokia tai profesija ir ką jos atstovai daro. Pirmiausiai supažindinkite su vaikams jau pažįstamų žmonių darbu ir profesija. Kai vaikui iškyla klausimų apie kitas profesijas, pasistenkite parodyti konkrečius žmones, dirbančius toje srityje. Su vaikais apie profesijas reikia kalbėti rimtai ir pateikti profesinę veiklą kaip vertingą, taip pat visas profesijas pateikti kaip vienodai vertingas, kad vėliau būtų lengviau atsispirti paviršutiniškam patrauklumui ir profesijos prestižas mažiau veiktų profesijos rinkimąsi.

c) sudarykite sąlygas pabandyti. Namų ūkio darbai, darbai pas gimines bei pažįstamus, talkos, galimybė padirbėti per atostogas ir pan. Tai yra labai svarbu, nes veikloje geriausiai atsiskleidžia svarbios charakterio savybės, gebėjimai ir polinkiai.

› **Leiskite klysti.** Svarbu, kad vaikas žinotų, jog jis gali bandyti imtis veiklų, kurių dar gerai nemoka, kad gali savarankiškai spręsti ir suklydęs nebus pasmerktas ar pašieptas. “Neklystas, kuris nieko nedaro.” Jei vaikas bijos suklysti, tai arba vengs imtis naujų veiklų, arba nepripažins savo klaidų ir nekoreguos savo elgesio.

› **Suteikite galimybę konsultuotis su specialistais.** Laikas ir lėšos, skirtos profesinės karjeros planavimui, – investicija į vaikų ateitį.